

1. Wyrażanie „osoba ubiegająca się o wydanie prawa jazdy” w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami odnosi się do podmiotu, który ubiega się o wydanie prawa jazdy potwierdzającego istnienie uprawnień, których nie posiadał w chwili prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie karne.

2. Odmowa zwrotu (wydania) prawa jazdy uprawniającego do kierowania pojazdami, dla których wymagane jest posiadanie uprawnień innych niż objęte wyrokiem karnym jest niezasadna.

Wyrok WSA w Poznaniu z 8 sierpnia 2014 roku, sygn. III SA/Po 373/14, nieprawomocne

Wyrok powyższy zapadł w następującym stanie faktycznym: wobec kierowcy posiadającego prawo jazdy kategorii A, B i T sąd prawomocnie orzekł zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych z wyłączeniem kat. B na okres dwóch lat. Kierowca zwrócił właściwemu staroście prawo jazdy występując jednocześnie o wydanie prawa jazdy kategorii B. Starosta odmówił wydania prawa jazdy kategorii B motywując to przepisami art. 12 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 1 ustawy o kierujących pojazdami zgodnie z którymi prawo jazdy kategorii B nie może być wydane osobie w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów obejmującego m.in. uprawnienia kategorii A. Decyzja ta została utrzymana w mocy przez organ II instancji. Odmienne stanowisko zajął Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu.

Podzielił on bowiem dominujący w orzecznictwie (por. wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 17 grudnia 2013 r., sygn. akt II SA/Bd 1187/13; wyrok WSA w Opolu z dnia 7 listopada 2013 r., sygn. akt II SA/Op 388/13; wyrok WSA w Olsztynie z dnia 12 czerwca 2013 r., sygn. akt II SA/Ol 337/13; wyroki WSA w Łodzi z dnia 19 lutego 2014 r., sygn. akt III SA/Łd 1267/13 oraz z dnia 6 marca 2014 r., sygn. akt III SA/Łd 10/14) pogląd zgodnie z którym przepisy art. 12 mają zastosowanie wyłącznie do tych osób, które po raz pierwszy ubiegają się o wydanie prawa jazdy, nie zaś do osób posiadających uprawnienia do kierowania pojazdami, które nabyły jeszcze przed orzeczeniem sądu karnego.

Sąd przyznał, że co prawda w art. 12 ustawy ustawodawca nie wskazał wprost podmiotów, których on dotyczy, jednakże za stanowiskiem, iż znajduje zastosowanie wyłącznie do osób, które po raz pierwszy ubiegają się o wydanie prawa jazdy, przemawia brzmienie art. 103 ust. 3 ustawy. Zgodnie z tym przepisem starosta wydaje decyzję administracyjną o przywróceniu uprawnień do kierowania pojazdami po ustaniu przyczyn, które spowodowały jego cofnięcie, oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej. Jednakże stosownie do art. 103 ust. 4 ustawy o kierujących pojazdami, przepisu tego nie stosuje się w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 (tj. gdy podstawą cofnięcia uprawnienia do kierowania pojazdami było ponowne przekroczenia liczby 24 punktów otrzymanych za naruszenie przepisów ruchu drogowego w okresie 5 lat od dnia wydania skierowania na kurs reedukacyjny, o którym mowa w art. 99 ust. 1 pkt 4 lit. a) oraz popełnienie w okresie próbnym trzech wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji lub jednego przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji). W tych przypadkach, zgodnie z treścią art. 104 ustawy o kierujących pojazdami osoba, w stosunku do której została wydana decyzja o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami, może uzyskać uprawnienie do kierowania pojazdami po ponownym spełnieniu wszystkich wymagań stawianych osobom po raz pierwszy ubiegającym się o uprawnienie do kierowania pojazdem. Skoro z art. 104 a contrario wynika, że wymogi określone dla osób po raz pierwszy ubiegających się o uprawnienie do kierowania pojazdami nie mają zastosowania do osób, którym uprawnienia do kierowania pojazdami zostały cofnięte w związku z orzeczeniem zakazu ich prowadzenia przez sąd karny, to tym bardziej nie mają zastosowania do tych osób - w zakresie uprawnień, które nie zostały im cofnięte.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 26 lutego 2014 r., sygn. akt I KZP 29/13, Lex nr 1430460) wskazał, mając na uwadze, że ustawa o kierujących pojazdami rozróżnia osoby ubiegające się o uprawnienie do kierowania pojazdami od osób, które takie uprawnienie posiadają, to – odpowiadając na pytanie, o jakiej grupie podmiotów mowa jest w art. 12 ust. 2 ustawy, który posługuje się w tej materii wyrażeniem "osoby ubiegającej się o wydanie prawa jazdy..." - należy przyjąć, że przepis dotyczy osób, które dopiero ubiegają się o wydanie prawa jazdy. Nie ma on natomiast zastosowania do osób, które posiadają określone uprawnienia do prowadzenia pojazdów. Takie rozumienie przepisu jest na poziomie systemowym zgodne z normą wyprowadzoną z art. 42 k.k., w sytuacji w której sąd pozbawił sprawcę uprawnień tylko do kierowania niektórymi kategoriami pojazdów. Odmienne interpretacja prowadziłaby do niedopuszczalnego wniosku, że środek karny może być istotnie modyfikowany przez art. 12 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami. W istocie więc orzeczenie sądu stawałoby się iluzoryczne, gdyż surowsza dolegliwość byłaby tu niejako automatycznie wprowadzana przez ustawodawcę. Nie do przyjęcia jest rozumowanie, że dolegliwość owych skutków (wyznaczona w ustawie) będzie przekraczać dolegliwość odpowiadającego im środka karnego zawartego w rozstrzygnięciu sądu. Oznaczałoby to bowiem, że ustawodawca wkroczył nieproporcjonalnie daleko w zakres kognicji sądu, co budziłoby wątpliwości dotyczące zgodności rozważanych regulacji z Konstytucją. Zatem w konsekwencji wyrażanie "osoba ubiegająca się o wydanie prawa jazdy" w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami odnosi się do podmiotu, który ubiega się o wydanie prawa jazdy potwierdzającego istnienie uprawnień, których nie posiadał w chwili prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie karne. W tym znaczeniu przepis ten przewiduje negatywne skutki skazania, ale nie ingerujące w zakres orzeczenia sądu i nie naruszające proporcji między sankcją orzeczoną przez sąd, a jej dalszymi konsekwencjami przewidzianymi ex lege przez ustawodawcę.

Zgodnie z dyspozycją art. 42 § 2 KK kompetencja do określenia zakresu zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych – wszelkich albo pojazdów określonego rodzaju – należy wyłącznie do sądu karnego. Sąd, zależnie od okoliczności konkretnej sprawy, decyduje o zakresie zakazu prowadzenia pojazdów. Orzekając o zakazie prowadzenia pojazdów określonego rodzaju sąd dokonuje konkretyzacji zakazu w sposób pozytywny (to jest przez wymienienie rodzajów pojazdów objętych zakazem) lub negatywny (to jest przez wyłączenie spod orzeczonego zakazu pojazdów danego rodzaju). Oznacza to, że w zakresie nieobjętym wyrokiem karnym skazany zachowuje swoje prawo do kierowania pojazdami. Tak więc to sąd karny, a nie organ administracji publicznej orzeka o zakazie prowadzenia pojazdów w określonym zakresie i tylko w tym zakresie organ jest zobligowany do cofnięcia uprawnień do ich prowadzenia (art. 182 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny wykonawczy). Organ, pozostając jedynie wykonawcą wyroku sądowego, nie może rozszerzać zakazu orzeczonego przez sąd karny na uprawnienia do kierowania pojazdami w zakresie większym, niż to orzeczono w wyroku karnym. Wykroczenie poza granice wyroku jest niedopuszczalne. Wobec tego należy uznać, że odmowa zwrotu (wydania) prawa jazdy uprawniającego do kierowania pojazdami, dla których wymagane jest posiadanie uprawnień innych niż objęte wyrokiem karnym jest niezasadna.